

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Факультет іноземної філології
та соціальних комунікацій

XI

**ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ**

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

25-26 квітня 2024 року

Матеріали

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

**СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА**

**МАТЕРІАЛИ ХІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ,
ВИКЛАДАЧІВ ТА СПІВРОБІТНИКІВ**

(Суми, 25-26 квітня 2024 року)

Суми, 2024

С-70 Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства:

Матеріали одинадцятої Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів, викладачів та співробітників (Суми, 25–26 квітня 2024 р.)

/ уклад. М. М. Набок. Суми : Сумський державний університет, 2024.

300 с.

До збірника увійшли наукові матеріали, присвячені актуальним проблемам сучасного перекладу, етнолінгвістики, стилістики, методики та методології сучасних мовознавчих та літературознавчих дисциплін. Складовою збірника є наукові розвідки з питань релігії та культури, соціальних і міжкультурних комунікацій, психологічної теорії та практики, соціологічних досліджень.

Для викладачів закладів вищої освіти, аспірантів, студентів, учителів загальноосвітніх шкіл, гімназій, ліцеїв та коледжів, усіх, хто цікавиться питаннями соціогуманітарного напрямку.

Матеріали друкуються в авторській редакції.

3. Online Etymology Dictionary URL: <https://www.etymonline.com/search?q=tolerance> (дата звернення 07.04.2024).
4. Working in multicultural teams: A case study. URL: <https://www.deloitte.com/au/en/services/consulting/perspectives/workingmulticultural-teams.html> (дата звернення 07.04.2024).

Парасковія Сахно,

ст. викладач кафедри психології, політології та соціокультурних технологій
Сумського державного університету

Марія Терехова,

студентка Сумського державного університету

РІВЕНЬ КОНФЛІКТНОСТІ У ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

Актуальність проблеми. Конфлікти відіграють велику роль у нашому житті. Вони є джерелом значного розвитку як для окремої людини, так і для соціальної системи в цілому, займаючи одне з певних місць серед типів міжособистісних відносин. Ця проблема особливо актуальна у юнацькому віці, складному етапі переходу до дорослого життя, і супроводжується наростанням внутрішніх протиріч у розвитку і напруженістю міжособистісних відносин з однолітками, дорослими і батьками. Практика показує, що юнакам важко вирішувати нові конфлікти, а деструктивні тенденції переважають над конфліктами. Для того щоб зменшити гостроту подібних явищ і більш продуктивно вирішувати міжособистісні конфлікти, необхідно розуміти природу конфлікту, його зміст, його структуру, фактори, які їх викликають, а також знання деталей віку виникнення конфлікту. Це дозволить вам вибрати правильні методи і засоби роботи з ними.

Мета дослідження: теоретично проаналізувати та емпірично дослідити психологічні особливості конфліктної поведінки у юнацькому віці.

Об'єкт дослідження: конфліктна поведінка.

Предмет дослідження: рівень конфліктності у юнацькому віці.

Гіпотеза: рівень конфліктності в юнацькому віці в юначок вищий порівняно з юнаками через різні ставлення до конфліктів.

Теоретична значущість: вивчення конфліктності у юнаків та юначок допомагає розкрити різні гендерні підходи до конфліктів, виявити, які елементи викликають конфлікти в залежності від статі та як різні гендерні ролі впливають на способи їх вирішення.

Практична значущість: розуміння, які рівні конфліктності спостерігаються між гендерами, дозволяє розробити програми та методи навчання, спрямовані на поліпшення комунікаційних навичок та вмінь вирішувати конфлікти.

Загально визнано, конфлікт – це завжди негативне явище, яке призводить до погроз, ворожнечі, образ, непорозумінь, це те, чого слід уникати. Представники наукових шкіл більше схиляються до думки, що навіть у найефективніших організаціях із найкращими відносинами певний конфлікт не лише можливий, але й бажаний. Ви просто повинні впоратися з конфліктом. Можна знайти багато різних визначень конфлікту, але всі вони підкреслюють наявність протиріч, які проявляються у формі розбіжностей, коли мова йде про людську взаємодію.

Деструктивний (дисфункціональний) конфлікт перешкоджає ефективній взаємодії та прийняттю рішень. Міжособистісний конфлікт є найпоширенішим видом конфлікту.

У науковій літературі існує кілька способів опису стадій конфлікту. В цілому, існує 4 стадії і 5, які пояснюють наслідки самого конфлікту. 4 стадії конфлікту – це латентна стадія, стадія сприйняття, емоцій і розуміння, а також пошук рішень. Етап, який пояснює, що відбувається після завершення конфлікту, називається стадією результату [1].

1. На потенційній стадії конфлікту залучені сторони не усвідомлюють, що конфлікт назріває. На даному етапі конфлікт ще не почався, але є ймовірність його початку. Залежно від емоцій залучених людей, потенційний етап може швидко перерости в реальний конфлікт.

2. Стадії конфлікту розвиваються одна за одною. Після потенційної стадії настає стадія усвідомлення того, що відбувається. Коли обидві сторони визнають проблему, важливо витратити час, щоб з'ясувати, що пішло не так.

3. На стадії відчуження конфлікту люди відчувають стрес і тривогу.

4. На етапі розуміння конфлікту та пошуку шляхів вирішення настав час відкрито обговорити конфлікт, оскільки всі знають про проблему. Найкраще поговорити з іншою стороною чіткіше та відвертіше, намагаючись стримувати емоції. Найважливіша частина цього етапу – вислухати іншу сторону.

5. Після 4 стадій конфлікту починається підсумкова стадія, що пояснює, що станеться в результаті конфлікту. Стратегією дій в конфлікті вважається спрямованість особистості по відношенню до конфлікту, установка на певні форми дій в конфліктних ситуаціях [1].

Існують різні стилі поведінки в конфлікті.

Двовимірна модель К. Томаса – Р. Кілмана відображає те, як люди регулюють і поведуться в конфліктних ситуаціях. Вимірами якої є: співпраця – людина звертає увагу на інтереси інших людей, залучених в конфлікт. Асертивність - увага людини зосереджена тільки на захисті власних інтересів.

Психологи К. Томас і Р. Кілман виділяють 5 можливих дій в конфліктних ситуаціях: співпраця – це спільне вироблення рішення, що відповідає інтересам усіх сторін, що вимагає врахування місця розташування об'єкта взаємодії; компроміс-вирішення розбіжностей шляхом взаємних поступок; уникнення (ігнорування) – уникнення конфлікту, прагнення вийти з конфлікту, не дозволяючи його; адаптація – зменшення власних прагнень і прийняття позиції іншого; конкуренція – це боротьба за власне благо і захист власної позиції.

Стратегії під час конфлікту реалізуються з використанням різних тактик: Тактика захоплення і утримання об'єктів конфлікту використовується в конфліктах, де об'єктом є матеріал; тактика фізичного насильства має такі прийоми, як фізичний вплив, нанесення тілесних ушкоджень, блокування дій інших людей, заподіяння болю. Тактика психологічного насильства призводить до вчинення злочину проти опонента, завдаючи шкоди самооцінці,

гідності та честі. Його симптоми: образа, грубість, образливі жести, негативні особисті оцінки, дискримінаційні заходи, наклеп, обман, Приниження, суворий контроль за діями і активністю. Особистісна адаптивність і надмірно низький рівень проникливості в процесі взаємодії з навколишньою дійсністю безпосередньо пов'язані з низькою самооцінкою, яку потрібно компенсувати. Створюється ідеальний образ. Виникненню конфліктних форм поведінки також може сприяти низьким рівнем свідомості і самосвідомості в сприйнятті різноманітних непередбачуваних соціальних ситуацій [1].

Розглянемо особливості конфліктності у юнацькому віці. За характеристикою Д. Майєрса юнацький вік – надзвичайно важливий період становлення «Я» – концепції як ядра особистості. «Я» – концепція майбутнього фахівця – складна, динамічна система уявлень студента про себе як особистості і суб'єкта навчально-професійної діяльності. Вчені стверджують, що в юнацькому віці особистісне самовизначення людини ще не сформоване, але психологічно підготовлене до нього. Це формування у юнаків і дівчат стійких і свідомо вироблених уявлень про себе, суспільство, обов'язки і права інших людей, моральних принципів і переконань, розуміння обов'язків і відповідальності. Інакше кажучи, психологічна підготовка до самовизначення передбачає формування у юнаків психологічних форм і механізмів, які забезпечують їм подальше свідоме, активне, творче життя.

Юнацький вік – це період великих суперечностей, найпомітнішим з яких є внутрішній і зовнішній, особистий і міжособистісний конфлікт. Часто очевидним є те, що цікавлять молодих людей не самі моральні питання, а власне ставленням до них. Постійно оцінює себе та інших, всі питання розглядаються на морально-етичному рівні [2].

Дослідження рівня конфліктної поведінки юнаків проводилося нами у 2023 році. Опитуванням було охоплено 68 студентів віком 18–20 років, 31 юнаків та 37 юначок.

Гіпотеза дослідження полягає в тому, що у юначок буде рівень конфліктності вищий ніж у юнаків. Соціальне виховання грає велику роль у

формуванні емоційної поведінки. Дівчата частіше виражають свої почуття та емоції, у хлопців менше стимулів для вираження своїх емоцій.

У результаті цього дослідження у більшості опитаних (61,76%) середній рівень конфліктності; для 22,06% характерний високий рівень конфліктності; для 16,18% – низький. Більшість юнаків обох статей мають середній рівень конфліктності. А високий рівень конфліктності мають тільки 19,35% хлопців та 24,32% дівчат. Середній рівень конфліктності може вказувати на різні ситуації залежно від контексту. У контексті міжособистісних стосунків може вказувати на нормальні, здорові дискусії та конфлікти. Це може бути пов'язано з розбіжностями у сприйнятті, думках або потребах, які часто вирішуються шляхом обговорення та компромісу. У колективі чи групі помірний рівень конфлікту може вказувати на нормальні дискусії та обговорення, які відбуваються під час спільної роботи чи співпраці. Це може допомогти у пошуку найкращих ідей і стратегій. Проте важливо відрізнити нормальний конфлікт від непродуктивного конфлікту, який може призвести до стресу та негативних наслідків. Якщо середній рівень конфлікту зростає і стає занадто інтенсивним або частим, це може свідчити про проблеми у спілкуванні, взаєморозумінні або неефективне вирішення конфлікту.

Різниця в рівнях конфлікту між юнаками та юначками може мати кілька причин. Юначки більш емоційно експресивні та легше виражають свої почуття, що може призводити до сильніших проявів негативних емоцій у конфліктних ситуаціях. Соціальна взаємодія також має вплив: складніші стосунки між юначками можуть викликати напругу та дисгармонію, що може призвести до більшого конфлікту.

Список використаних джерел:

1. Долинська, Л. В. Психологія конфлікту : навч. посіб. Київ : Каравела, 2010. 303 с. Термінолог. слов.: с. 290–298 <https://eprints.kname.edu.ua>
2. Кісельова А. В. Особливості конформної поведінки у юнацькому віці. *Актуальні проблеми психології в закладах освіти*. 2019. Т. 9. С. 243–248. URL: <https://doi.org/10.31812/psychology.v9i0.3748>.